

ПРОТОКОЛ

№ 1966

гр. София, 18.11.2021 г.

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, НО 29 СЪСТАВ, в публично заседание на осемнадесети ноември през две хиляди двадесет и първа година в следния състав:

Председател: Мирослава Тодорова

при участието на секретаря Радка Ив. Георгиева
и прокурора Михаела Спасова Райдовска (СГП-София)
Сложи за разглеждане докладваното от Мирослава Тодорова Частно наказателно дело № 20211100202481 по описа за 2021 година.
На именното повикване в 15:30 часа се явиха:

ОСЪДЕНИЯТ Д. Н. К. – редовно призован, явява се лично, доведен от затвора – гр. София със защитника си адв. С.Д..

СЪДЪТ, като обсъди становищата на страните в контекста на събраните по делото доказателства, намира за установено следното.

Производството е по реда на чл. 439 и следващите от НПК. Образувано е по искане на лишения от свобода Д. Н. К. за предсрочното му освобождаване.

Д.К., както и неговият защитник, поддържат пред съда, че са налице всички предпоставки по чл. 70 от НК за това, тъй като лишеният от свобода е изтърпял повече от половината от наложеното му наказание и е показал положителна промяна в поведението си в затвора.

Началникът на затвора и Софийската градска прокуратура не оспорват наличието на първата предпоставка, а именно изтърпяно повече от половината наказание лишаване от свобода, като не се съгласяват с доводите на защитата за наличието на втората предпоставка.

За да прецени основателността на искането, на първо място, съдът съобрази като изходна позиция характера на производството за условното предсрочно освобождаване и неговите задачи. Към предсрочно освобождаване се преминава, когато са налице всички условия, при които възниква необходимост да бъде освободен осъденият, защото поведението му в затвора създава обоснована увереност, че целите на наказването могат да бъдат реализирани и без изтърпяване на остатъка от наказанието в затвор. Съмнението в осъществяването на която и да е от предпоставките изключва възможността за предсрочно освобождаване. Видно е, че законът не създава забрана за определен кръг от престъпления

да се допуска условно предсрочно освобождаване. В този смисъл следва да бъде подчертано, че предсрочното освобождаване е допустимо за всяко престъпление, включително за престъпление от вида на това, за което е осъден Д.К.. Следователно в нарушение на закона е отказ от предсрочно освобождаване да се основава единствено на обществената опасност на престъплението, за което лишеният от свобода е осъден. Изисква се във всеки конкретен случай да бъде извършено внимателно проучване на случая, на поведението на конкретния човек в затвора, за да бъде изяснено дали той е дал достатъчно доказателства за своето поправяне.

Изхождайки от посочената позиция, съдът съобрази актуалната справка от началника на затвора, от която е видно, че лишеният от свобода Д.К. е постъпил в затвора – гр. София на 29.05.2013 г., тъй като по отношение на него е било приведено в изпълнение наказание от 16 години „лишаване от свобода“ по НОХД № 1285/97 г. на СГС за деяние по чл. 116, ал. 1, т. 3 от НК.

Зачетен е предварителен арест от 2 години, 7 месеца и 12 дни по наложена мярка за неотклонение „задържане под стража“ на Д.К. непосредствено след повдигане на обвинението му през 1997 г.

Към днешна дата фактически Д.К. е изтърпял 11 години, 1 месец и 1 ден, а от работа 2 години, 3 месеца и 4 дни. Целият срок на изтърпяно наказание възлиза на 13 години, 4 месеца и 5 дни, а остатъкът – на 2 години, 7 месеца и 25 дни.

Това означава действително, че е налице първата предпоставка по чл. 70 от НК, която допуска условно предсрочно освобождаване. В случая е видно, че лишеният от свобода е изтърпял фактически повече от две трети от наложеното му наказание, значително повече от половината, какъвто праг въвежда законът, за да се допусне условно предсрочно освобождаване.

В становището на главния инспектор НС в ЗО „Казичене“ е посочено, че са налице формалните предпоставки за предсрочното освобождаване на Д.К., като с тази позиция се солидаризира началникът на затвора, очевидно и насрещните страни – защитникът и лишеният от свобода в днешното съдебно заседание. Същевременно всеки служител на затворническата администрация, който е изразил писмено становище по въпроса за предсрочното освобождаване на Д.К., поддържа в заключение, че независимо от това не са постигнати целите на наказанието.

В хода на съдебното производство, освен че бяха приети като писмени доказателства изготвените от специализираната администрация доклади, бяха разпитани и инспекторите „социална дейност“, които са работили с Д.К., както и психологът на ЗО „Казичене“ – свидетелите Р. Б., А.С. и Б. Й..

От показанията на тези свидетели и от писмените доклади действително, както е посочено в заключението на комплексната експертиза, назначена в съдебното следствие, се установява формалистичен подход при извършване на корекционната работа от страна на инспекторите по социална дейност, тъй като на практика става ясно, че свидетелите не знаят

нищо съществено за осъдения, включително не са събрали информацията, която би могла да ги ориентира правилно кои са криминогенните фактори, върху които е нужно да въздейства корекционната работа в затвора така, че след излизането си на свобода Д.К. да не пристъпи към извършването на криминална дейност. Установи се, че с Д.К. не се работи системно и последователно, че срещите му със социалните инспектори са инцидентни, като на практика въздействието върху затворника преимуществено се е изчерпвало в предоставянето на възможност той да полага труд, от която възможност Д.К. веднага се е възползвал и е работил на различни обекти – в затвора и извън него. Поради това съдът кредитира заключението на комплексната съдебна психиатрично-психологично-педагогична експертиза в частта, в която е изведено, че напредъкът, системно отчитан от специализираната администрация в докладите ѝ, е резултат изцяло на личността на Д.К. и на усилията, които той полага, за да се развива, а не толкова на усилията, които полагат експертите по социални дейности и възпитателна работа (СДВР) и психологът към ЗО „Казичане“. Настоящото производство няма за задача да анализира дефицитите на начина, по който са планирани и осъществени мероприятията по изпълнение на наказанието, но те следва да бъдат отчитани като рамката, в която се е очаквало осъденият К. да убеди компетентните затворнически власти, че се е поправил. Същевременно изтъкнатата констатация в заключението на експертизата показва, че Д.К. притежава добри адаптивни умения, което е сериозен ресурс за справяне с различни ситуации, включително и такива, в които действа автономно и извън наблюдението на държавните органи.

Независимо от формалистичния подход, който се изразява и в липсата на подробно обстоятелствено описание на мероприятията по изпълнение на присъдата, от доклада на инспектора СДВР е видно, че самата специализирана затворническа администрация приема, че Д.К. е показал добро поведение; изрично е отразено, че е назначаван на външни обекти, а в момента му е възложена отговорна работа отчетник трудова заетост към щата ЗО „Казичане“. Отбелязано е, че участвал във всички културни масови и спортни мероприятия, в които е имал възможност да се включи, в специализирана програма „умения за мислене“. Не е наказван, награждаван е многократно, включително с неколнократен домашен отпуск. По делото е приложено писмо от началника на затвора от 8.07.2021 г., от което е видно, че той 9 пъти е бил награждаван с домашен отпуск с нарастваща продължителност, т.е. събрани са доказателства за поведение извън затвора без упражняване на надзор върху осъдения и той не е злоупотребил с доверието на затворническите власти, не е извършвал нарушения, връщал се е навреме.

Режимът на лишения от свобода е смекчаван последователно, като със заповед от 23.09.2020 г. е бил заменен с най-лек. Това означава, че повече от година, след като режимът е смекчен до най-леката степен, Д.К. не е нарушавал реда, продължавал е да работи и с поведението си да представя основания на началника на затвора да бъде награждаван.

В същия доклад на ИСДВР е посочено още, че лишеният от свобода си поставя постижими цели, емоционално балансиран е и с добър поведенчески самоконтрол. Отбелязано е, че към служителите на администрацията и към охранителния състав се отнася

с нужното уважение, не се е включвал в конфликти и в никакви форми на конфронтация досега. Докладвано е, че оценката на риска е в ниските стойности, като се е снижавала последователно от 42 на 31 точки, който резултат е в ниския регистър на опасност. Изтъкнато е и това, че е извършвана работа със зоните, първоначално идентифицирани като дефицитни, и е постигната положителна промяна в управлението на финансите и доходите. Установено е, че лишеният от свобода няма затруднения в тази насока, нито има данни да има незаконни източници на средства. Отражено е, че липсват данни за негово безразсъдно и рисково поведение, същевременно липсват враждебни нагласи и агресивно поведение. Обобщено е, че при осъдения се наблюдава личностова зрялост.

В доклада се поддържа, че е налице понастоящем една единствена зона с дефицит, свързана с това, че Д.К. не признава престъплението, за което е осъден.

Твърденията за подобен дефицит обаче почиват на превратно разбиране на целите на наказанието и на корекционната работа изобщо.

Съдебната практика и доктрината по изпълнение на наказанията, т.нар. пенитенциарно право, никога не са изисквали осъденият да направи самопризнание, за да се приеме, че целите на наказанието по отношение на него са реализирани. Напротив, още в базисното научно съчинение по пенитенциарно право на академик Павлов 1974 г. „Участие на съда в наказателното изпълнение“ изрично е разгледан този въпрос, като е разяснено, че ако законодателят считаше, че самопризнанието за извършване на престъпление представлява доказателство за поправяне, то това изрично щеше да бъде включено под някаква форма като условие за предсрочно освобождаване. Нито една разпоредба на закона обаче, от създаването на института досега, не дава основание да се приеме, че самопризнанието е въздигнато в такова задължително условие.

В този смисъл формулата, на която стъпва началникът на затвора и специализираната администрация, както и представителят на СГП в днешното съдебно заседание, а именно, че липсата на самопризнание означава и липса на поправяне, всъщност има характер на обобщение, което никога не изключва противното, т.е. фактическа презумпция.

Но ако се въздигне това обобщение в задължителна норма, това би означавало да се създаде законова презумпция при решаването на фактическия въпрос – дали действително осъденият на лишаване от свобода се е поправил, докато е бил в затвора. Създаването на такава презумпция без нормативни основания обаче означава отклоняване от принципа за установяване на истината и е в нарушение на чл. 121, ал. 2 от Конституцията. Липсата на самопризнание на осъдения по време на изпълнението на наказанието не може да се въздига в пречка, още по-малко в забрана да се установи действителното положение на нещата, нито може да се превръща във форма на недопустим натиск осъденият да бъде принуден да демонстрира формално признание, за да отговори на очакванията на затворническата администрация. На практика обаче такова признание по никакъв начин не би донесло информация за това дали и как са постигнати целите на наказанието. Същественото в производство като настоящото е да бъде изяснено какво е било действителното поведение на лишения от свобода в мястото за изтърпяване на наказанието през дългия му период там,

отговарял ли е на поставените изисквания пред него и дали резултатите от корекционната работа с него, позволяват към настоящия момент да се формира заключение, че той, в случай че бъде освободен, не би представлявал опасност за общественото спокойствие и сигурност. Поради това съдът изследва внимателно всички събрани по делото доказателства.

Защитата неколkokратно се позовава и акцентира върху недобрата система на корекционна работа с лишения от свобода. От отсъствието на ефективна корекционна работа обаче, както и от липсата на самопризнание, също не могат да се извеждат аргументи в подкрепа на извода, че е настъпила изискуемата от чл. 70 НК положителна промяна у осъдения.

За да се прецени действителното положение следва да се отчетат конкретните факти, а те са в следната насока.

По делото са представени справки и писмени доказателства за много добри отзиви за качеството на положения труд от осъдения Д.К. досега. Видно е, че той е работил през целия си престой в затвора и е показал еднопосочно и последователно почтено отношение към труда. Това е осигурило възможност да му бъде възлагана все по-отговорна работа до настоящата, която е свързана с управлението на кадрите в затвора.

На следващо място, изложените данни в доклада на ИСДВР, които кореспондират и на материалите от затворническото досие, установяват активност на осъдения във всички достъпни за него мероприятия, установяват добро отношение към останалите – както към затворниците, така и към началниците. За всичко това той е бил многократно награждаван. Към настоящия момент не е дисциплинарно наказван, но съдът обсъди и двете наказания, които са му били налагани за използване на мобилен телефон, които са заличени, дотолкова, доколкото следва да бъде установена логиката и посоката на поведението му през целия период от време. Принципно е възможно осъденият да е извършил нарушения, за които да е санкциониран по предвидения дисциплинарен ред, но цялото му поведение да говори за трайно възстановяване. Доказателствата по делото сочат, че разглежданият случай е именно такъв. Двете нарушения за използване на мобилен телефон се обясняват с необходимост лишеният от свобода да се свърже с близките си в критичен за семейството си период, а не с криминална среда, каквато К. няма и това е признато в цитирания доклад на ИСДВР. Видно от справката за съдимост, лишеният от свобода няма друго осъждане освен това, по което търпи лишаване от свобода, а както се установява по делото от затворническото досие, след първоначалния арест в изпълнение на мярка “задържане под стража”, който приключва през 1999 г., до 2013 г. Д.К. очевидно е водел законосъобразен начин на живот, като е постигнал успешна социална реализация. От неговите обяснения става ясно, че е ръководил хора в трудов процес, извършвал е търговска дейност, създал е трайна интимна връзка, оженил се е.

Както беше посочено, действително от непоследователната дейност на държавните органи по изпълнение на наказанието, включително от сложната съдба на делото на лишения от свобода Д.К., който неколkokратно е бил признат за невинен и оправдан преди окончателно да бъде осъден със съдебен акт на ВКС, не могат да се извеждат факти за това,

че той се е поправил и не представлява опасност за обществото. Но непоследователната институционална реакция на държавните власти по отношение на него не може да бъде игнорирана, когато се изяснява реалното ѝ въздействие върху поведението на осъдения, т.е. дали не се е превърнала или дали не се превръща в заплаха за успешното реализиране на целите на наказанието. Непоследователността следва да бъде обсъждана и в друг аспект. Формалният подход на затворническата администрация не позволява единствено и само въз основа на декларативните изводи в заключителната част на докладите, които са формулирани по общ и клиширан начин, да се докаже, че осъденият не е изпълнил второто условия по чл. 70 НК – да даде доказателства за поправянето си. Видно е, например, че макар да е бил награждаван със свиждане и с домашен отпуск неколнократно от 2016 г. досега, през 2019 г., когато е починала баба му, единственият му останал възходящ роднина с голямо значение за личностното му съзряване, на Д.К. не е било разрешено да отиде на погребението ѝ, като му е било отказано прекъсване на изпълнението на наказанието. Тази мярка, довела до възпрепятстване от участие в траурния ритуал на близък, с непоправимо въздействие върху правото на зачитане на личния живот на осъдения, разгледана в контекста на смекчавания последователно години преди това контрол върху него, включително с гласуване на доверие за излизане от затвора, завишава изискванията към специализираната администрация да докаже, че когато твърди съществуване на дефицитни зони при изпълнение на наказанието на Д.К., това се основава на обективно и безпристрастно отношение, подчинено единствено на целта на закона.

На следващо място, за да прецени дали са налице предпоставките на чл. 70 от НК, независимо от изтъкнатото до този момент разбиране, че липсата на самопризнание не представлява само по себе си пречка за предсрочно освобождаване, с оглед характера и естеството на престъплението, свързано с упражняване на тежко физическо насилие, за което осъденият е бил признат за виновен с влязъл в сила съдебен акт, съдът използва съдебното производство и за осъществяване на специфична форма на обективен външен мониторинг върху поведението на Д.К. в затвора, като съдебното производство продължи четири месеца. Освен че бяха разпитани всички длъжностни лица, които понастоящем работят с лишения от свобода, беше назначена комплексна експертиза със задача обективно да изследва поведението му след поредица от срещи на експертите с него, и най-вече да изследва дали поведението на осъдения демонстрира доказателства за изграден устойчив волеви самоконтрол за спазване на правилата; за способност да разпознава чужди права и интереси, конкуриращи неговите; за изградена нагласа да търси защита на свои засегнати права чрез използване на установените от правилата механизми; за развита способност да разбира емоционалния отговор у околните в конфликтна ситуация и какво поведение може да провокира той; за способността му да се въздържа от насилие, когато се стреми да постигне намеренията си и да задоволи желанията си, включително когато дадено решение според правилата не съответства на собственото му разбиране.

Въз основа на заключението на експертизата, както и от показанията на психолога – свидетелката Й., от доклада на ИСДВР и доказателствата за липса на прояви на насилие на

осъдения през целия му престой в затвора, съдът установи, че Д.К. действително е изградил у себе си ефективен ексекутивен самоконтрол, който е отговорен за регулацията и контрола на поведението в съответствие с конкретните условия и изискванията на средата. Включително той е показал ефективна възможност да се учи от собствения си опит, което е интегрална част от адаптационния личностов потенциал. В тази насока в устните си уточнения в днешното съдебно заседание вещите лица изясниха, че при повтаряне на един от тестовите, инструмент за психологичното изследване, лишеният от свобода е показал способност да осмисли допуснатите грешки при първоначалното си участие в теста, така че при повторното изследване да се справи много добре, без да допуска предишните грешки. А както е посочено в заключението, наличието на добре развита и съхранена изпълнителна, ексекутивна функция е значим прогностически параметър за годността на изследваното лице да ръководи постъпките си. Съдът кредитира като обосновано и компетентно изготвено заключението и в частта, че налице е способност у Д.К. да се въздържа от насилие при фрустриращи преживявания и да адаптира поведенческата си реакция според изискванията на средата. Експертният извод напълно кореспондира на обективните данни за поведението на подсъдимия в затвора и на външни трудови обекти. Лишеният от свобода през целия период не е влязъл в конфронтация с никого.

Поради всички изтъкнати съображения съдът намира, че Д.К. е дал достатъчно надеждни доказателства за своето поправяне по смисъла на чл. 70, ал. 1 НК. Критериите за примерно поведение и честно отношение към труда не бива да се откъсват от личността на осъдения и неговите реалните способности, защото биха се превърнали в абстрактна схема от показатели, които не измерват индивидуалните човешки усилия и възможни резултати за нравствено възстановяване и социално приобщаване.

Същевременно съдът намира, че за осигуряване на успешната реализация на целите на наказанието в тяхната пълнота, включително за постигане на плавен и безопасен за обществото преход между живот в структурирана среда и в условията на свобода, особено важно е да бъде оценено правното значение на констатацията в експертизата, че откъсването от институцията и повишаването на самосъзнанието е започнало да изглежда като нов жизнен проект за Д.К., макар и под ефекта на най-тежките обезличаващи последици на затвора. Изграждането на нов жизнен проект, т.е. съществуването на житейска перспектива за водене на пълноценен личен и семеен живот извън затвора и съществуването на обективни възможности за реалното му реализиране, доколкото К. е женен и може да започне работа веднага, представлява сериозен ресурс за успешна ресоциализация, в случай че му бъде осигурена подходяща форма на супервизия в общността.

Продължителността на настоящото производство на практика преодоля липсващото изискване в нормативната уредба за обективно външно наблюдение на всеки лишен от свобода, особено на осъдения на продължителна изолация, какъвто е настоящият случай, преди произнасянето на съда за наличието на предпоставките за предсрочно освобождаване. Същевременно условното предсрочно освобождаване в случаи като процесния, след като лишеният от свобода дълго време е бил в затвора при условията на засилен надзор и

контрол, независимо че той е снижаван ритмично и към настоящия момент е в най-леката си форма – лек режим, изисква да бъде осигурено привеждането в действие на такава система от надзорни и подкрепящи мерки, която да постигне безпроблемен преход от живот в централизирано и дисциплиниращо регулирана среда към свободен живот в общността. Макар изрично това изискване да не е разписано, аргумент в подкрепа на правното значение на тази необходимост се извежда от чл. 70, ал. 6 НК, която допуска в рамките на изпитателния срок, но за не повече от три години, съдът може да постанови една от пробационните мерки по чл. 42а, ал. 2, т. 1 – 4 НК.

Като съобрази комплексното значение на всички изтъкнати обстоятелства и обективните данни за това, че осъденият Д.К. в затвора е положил през целия период на престоя си съзнателно и последователно усилия за личностното си развитие, постигнал е много добри резултати в трудовата си дейност и във всички други дейности, до които е бил допуснат да участва, показал е добро отношение към всички, отговорил е на всички изисквания на затворническата администрация към него и е награждаван многократно, съдът намира, че са налице условията за предсрочното му освобождаване, като обаче предвид изтъкнатите специфики, за да се осигури, от една страна, защита на общественото спокойствие, а от друга – за да се осигури на Д.К. нужната държавна подкрепа за улесняване на успешната му ресоциализация извън затвора, се налага за целия изпитателен срок да бъде приложена пробационна мярка. Съдът намира, че пробационната мярка следва да бъде съобразена с препоръките в заключението на комплексната експертиза и устните уточнения на вещите лица в днешното съдебно заседание, така че да представлява едновременно адекватна форма на подкрепа и наблюдение едновременно. Съдът прие, че такава пробационна мярка е включването на Д.К. в програми за обществено въздействие, които да осигурят: 1. провеждането на регулярни срещи с психолог или социален работник за своевременно обсъждане на актуалните въпроси, възникнали при интеграцията на К. в общността; 2. извършване на периодични оценки на психосоциалните потребности на Д.К. от социален работник – трудности, нужда от подкрепа, на основата на разговор с него и наблюдение на обкръжаващата го среда – семейна и работна; 3. своевременно актуализация на формата на обществената програма за въздействие, която е адекватна на променящите се потребности и нуждата от психологическа и социална подкрепа. За да се улесни успешното дефиниране на задачите и формите на изпълнение на тази пробационна мярка, на пробационната служба следва да бъде изпратено заключението на комплексната експертиза и протокола от днешното съдебно заседание, в което са отразени устните уточнения на вещите лица за естеството на специализираната психологична и социална супервизия, така че в края на изпитателния срок изпълнението на пробационната мярка като продължение на дългогодишната надзорна изолация в затвор да е подпомогнала ефективно Д.К. в усилията му за правилна и пълноценна ресоциализация и водене на законосъобразен начин на живот.

Мотивиран от всичко изложено,

СЪДЪТ

ОПРЕДЕЛИ:

ДОПУСКА условно-предсрочно освобождаване на Д. Н. К., с ЕГН: *****, от изтърпяване на останалата част от наложеното му наказание по НОХД № 1287/1997 г. на СГС за срока, на който възлиза към датата на влизане в сила на настоящото определение.

На основание чл. 70, ал. 6 от НК **ОПРЕДЕЛЯ** изпитателен срок в размер на неизтърпяната част от наказанието с продължителност, определена към датата на влизане в сила на настоящото определение.

НАЛАГА в рамките на целия изпитателен срок пробационна мярка по чл. 42а, ал. 2, т. 4 от НК „включване в програма за обществено въздействие“, която да осигури на осъдения:

1. провеждането на регулярни срещи с психолог или социален работник за своевременно обсъждане на актуалните въпроси, възникнали при интеграцията на Д. Н. К. в общността;

2. извършване на периодични оценки на психосоциалните потребности на Д. Н. К. от социален работник – трудности, нужда от подкрепа, на основата на разговор с него и наблюдение на обкръжаващата го среда – семейна и работна;

3. своевременна актуализация на формата и съдържанието на програмата за обществено въздействие, която да е адекватна на променящите се потребности на осъдения и нуждата от психологическа и социална подкрепа.

ОПРЕДЕЛЕНИЕТО подлежи на обжалване и протестиране в 7-дневен срок от днес пред Софийски апелативен съд по реда на глава XXII от НПК.

Препис от влязлото в сила определение и заключението на комплексната експертиза да бъде изпратено на ОСИН – София, Сектор „Пробация“- София град

Протоколът е изготвен в съдебно заседание, което приключи в 16:50 часа.

Съдия при Софийски градски съд: _____

Секретар: _____